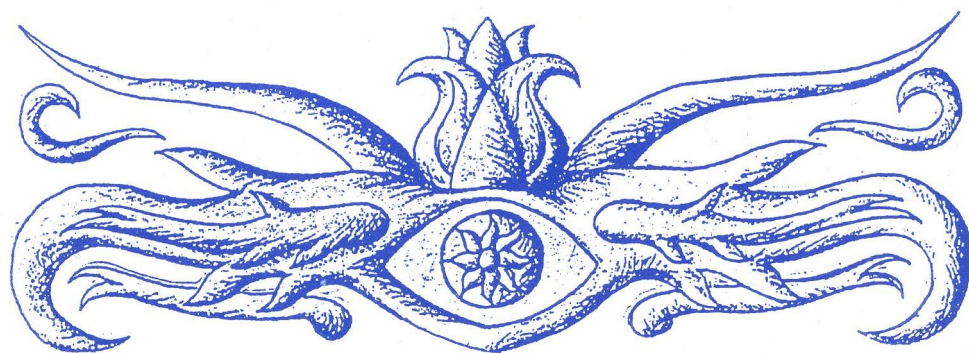

AZ
ONGAI
GÖRGEY ARTÚR
ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS

**ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁSI
INTÉZMÉNY**

DROGSTRATÉGIÁJA

Általános alapvetés

Az utóbbi években megnőtt a társadalom elvárása az iskolával szemben, mert nemcsak az ismeretek, a tudásanyag átadását várja el, hanem egyre erőteljesebben a személyiségformálást, a nevelést is. Ennek oka a társadalmi értékrend átalakulása, a család hagyományos szerepének gyengülése. Tény, hogy a korábban hagyományosan a család feladatának tartott erkölcsi, érzelmi nevelés egyre inkább az iskola feladatai közé tartozik.

A mai serdülő és ifjúsági korosztályban uralkodó értékbizonytalanság több okkal is magyarázható. Egyrészt a már korábban említett hagyományos családi szerepek gyengülésével, ennek háttérében meghúzódó negatív társadalmi folyamatokkal pl. munkanélküliség, öngyilkosság magas száma, az alkoholizmus, a különböző szenvedélybetegségek terjedése. Ezért az iskola a maga sajátos eszközeivel igyekszik tenni a negatív folyamatok ellen. Hiszen az iskolának különleges szerep jut a megelőző tevékenységben. Ez az a hely, ahol idejük legnagyobb részét eltöltik a gyerekek. Itt érvényesülhet leghatásosabban és legegységesebben a viselkedési normák közvetítése.

Az iskolában végzett megelőző és jellemfejlesztő program segítségével ismeretnyújtásra, szemléletformálásra és a megfelelő magatartás kialakítására kerülhet sor. Célunk olyan életmódprogram kialakítása, amelynek révén:

- megtanulhatják a csoportszerveződés és a csoportmunka alapjait;
- tájékozódnak a környezetükben;
- megbizonyosodnak az egészséges és a biztonságos élet értékeiről;
- jártasságot szerezhetnek a vészhelyzetek felismerésében;
- felfedezik önmaguk megvédésének lehetőségeit.

Ehhez el kell sajátítaniuk az alkotó és kritikus gondolkodást, meg kell tanulniuk levezetni érzelmi feszültségeiket, ki kell alakítaniuk magabiztos fellépésüket, önbizalmukat, hogy ellen tudjanak állni, nemet tudjanak mondani negatív befolyásolásnak, és határozott célok megfogalmazását követően képesek legyenek azok megvalósítására, egészséges, boldog életvitelre.

Iskolánk egészségnevelő programja szoros részét képezi a pedagógiai programunknak. Az 1990-es évek elejétől kiemelt fontosságot tulajdonítunk a tanulók testi-lelki egészségre nevelésének. A meglévő hagyományainkat szeretnénk továbbra is megtartani, és ezt kibővítve megragadni újabb lehetőségeket, hogy tanulóink komplex egészségnevelési programban részesüljenek, és ennek keretében elsajátítsák egy helyes életmód kialakítását. Legfontosabb célunk az, hogy a tanulók számára olyan összetett egészségnevelési mintát nyújtsunk, melynek hatására önmagukban kialakítják az igényt saját testi-lelki egészségük megőrzésére, ezáltal kialakul bennük a káros szenvedélyekkel szembeni elutasítás. Fő feladatunknak tekintjük, hogy a fiatal megtanuljon "nemet mondani", és a drog helyett az élet sok más területén igyekezzon pozitív élményekhez jutni.

Programunkban a testi, a mentálhigiénés és szociohigiénés nevelést egyaránt fontosnak tartjuk. Tudatosítanunk kell a tanulókkal, hogyan tartsák fenn egészségüket, hogyan alakítsanak ki az életvitelükhöz szükséges készségeket, miként fejlesszék szociális társkapcsolataikat, milyen módon törekedjenek az egészséges életmód kialakítására.

Programunk megvalósításában nagy segítséget kaptunk azzal, hogy pályázatunk eredményesen szerepelt az Oktatásügyi Minisztérium és az Ifjúsági és Sportminisztérium által közösen kiírt egészségfejlesztési és drogrevenziós pályázaton.

Az előteszt eredménye

A pályázat kiírása értelmében vállaltuk, hogy elkészítjük iskolánk – a Görgey Arthúr Általános Iskola– drogstratégiáját. A drogstratégia kialakításában arra törekedtünk, hogy egy megvalósítható életmódprogramot adjunk iskolánk tanulóinak.

A stratégia elkészítésében kiindulópontunk a Megyei Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat által készített előteszt értékelése volt.

Az előteszt célja a jelenállapot, vagyis a kiinduló állapot bemutatása volt. Huszonkét kérdésből állt a teszt, a kérdések három nagy kérdéskörre oszthatók:

- Milyen ismereteik vannak a tanulóknak a kábítószerekről, és szerintük szükség van-e prevencióra?
- Akik már kipróbálták a kábítószert és be is vallották, azok milyen szociális körülmények között élnek?
- A tanulók meg tudják-e fogalmazni problémáikat, és azokkal kikhez fordulhatnak segítségért?

—

A teszt értékelése

A tanulók a kábítószerekkel kapcsolatban a legtöbb információt az osztályfőnöki órákon - osztályfőnök, rendőr, meghívott előadók, orvostan-hallgatók előadásainak keretében - kaptak. Sok információt szereztek még a tv-híradókból és tv-riportokból. Legkevésbé kaptak információkat a tanulók leszokott drogstól, lelkésztől, paptól, pszichológustól és telefonszolgálattól.

Iskolánk tanulóinak nagy része - kétharmada - úgy gondolja, sokat tud a kábítószerekről, de még sok minden érdekelné őket.

Arra a kérdésre, hogy problémáikkal kihez fordulnának évfolyamonként eltérő válaszok születtek. A gyerekek nagyobb része problémáikat édesanyjukkal illetve legjobb barátjukkal beszél meg. A gyerekek kisebb része már elsősorban legjobb barátjukkal és utána az édesanyjukkal beszél meg.

Egyik tanulóink sem beszélné meg problémáját pszichológussal, pappal, lelkésszel. Tanulóink általánosan úgy vélekedtek, hogy problémáikat kezelni tudják, mindig találnak valamilyen megoldást.

A kábítószer használatával kapcsolatban tanulóink közül szinte senki nem tartja valószínűnek, hogy akár alkalmilag vagy rendszeresen hozzászokjon valamelyik drogfajtaéhoz. Leginkább a heroint utasítják el az illegális drogok közül. Tanulóink többsége úgy érzi, ha olyan helyzetben lenne, hogy marihuánával kínálnák, nemet tudna mondani, de többen jelezték, ha vágyat éreznének iránta, nem biztos, hogy le tudná győzni. Ők a leginkább "veszélyeztetettek", hiszen ők bizonytalanok, leginkább rájuk kell odafigyelniük.

Tanulóink úgy gondolják, hogy a kábítószer-használat leginkább a társas kapcsolataikat károsítani, de orvosi segítséggel le tudnának szokni. A leszokással kapcsolatban optimisták, nem tartják valószínűnek, hogy nem tudnának belőle kigyógyulni.

A legális drogok közül a hétvégi, alkalmi alkoholfogyasztást a tanulók egyharmada csak kicsit tartja veszélyesnek, és az alkalmi dohányzást a tanulók 10 %-a nem ítéli el.

Ami megdöbbentő, bár számszerű adatot nem kaptunk, de egy-két tanuló fejében megfordult már az öngyilkosság gondolat.

A drogstratégia feladatai és céljai

A fentiekben leírt megvalósítása érdekében **a stratégia feladata**, hogy:

- meghatározza a célokat, a probléma kezelésének kereteit;
- fogalmazza meg a fő irányokat;
- nyújtson eligazítást a szereplők számára a megvalósításra vonatkozóan;

- legyen képes a konszenzus kialakítására.

A stratégia célja:

1. Felkészíteni a pedagógusokat a megelőzési feladatok ellátására, hogy:

- pontos ismeretük legyen a kábítószerekről, azok egészségkárosító hatásairól, fogyasztásuk és forgalmazásuk jogi következményeiről;
- legyenek tisztában a serdülőkor jellegzetes vonásaival;
- képesek legyenek diákjaikkal a jó kapcsolat kialakítására;
- legyenek képesek a saját, a diákok és a szülők problémáinak a kezelésére.

2. Ellátni a fiatalokat mindazokkal az információkkal, melyek lehetővé teszik a drogok hatásainak az ismeretét, a jogi következményeket:

- a csoportos foglalkozásokon önismeretük, önbizalmuk, problémamegoldó képességük oly módon fejlődjön, hogy képesek legyenek a konfliktusok kezelésére, megoldására;
- alakítsuk ki a tanulóknak a nemet mondás képességét, vagyis az adott helyzetben megfelelő döntést tudjon hozni;
- tudatosítani kell a tanulóknak, hogy az egészség kincs, és az egészség megóvása alapvető érdekük.

3. Segíteni a drogproblémákkal küzdő egyéneket és családokat.

4. Kortárs csoportok felkészítése a droghasználat elkerülésére.

5. Helyi közösségek létrehozása.

A stratégiai célok megvalósítása

A stratégia által kitűzött célok helyes megvalósítása érdekében iskolánk tanárai egészségfejlesztő, drogprevenációs foglalkozásokon - 6 alkalom, 24 óra - vettek részt 2001-2002 tanévben, hiszen a pedagógusképzés illetve továbbképzés feltétele a program hatékony, sikeres megvalósításának. A foglalkozásokon elmélet és gyakorlat egyaránt szerepelt. A foglalkozásokon elsősorban az osztályfőnökök, a szabadidőszervező, védőnő és az iskolaorvos vett részt, és azok a kollégák, akik szerettek volna többet tudni a problémáról.

A foglalkozások témái:

Elméleti témák:

- A 2000. évben végzett "Szenvedélybetegségek az általános iskolában" c. felmérés eredményei
- A nevelés fontossága, a személyiség formálásában
- A kábítószer-fogyasztás okai (társadalmi vagy szociológiai, pszichológiai vagy lelki, szociális vagy gazdasági okok); A drogok felosztása, ismertetése egészségkárosító hatása (egyszeri, tartós és túladagolt állapot), testi és lelki tünetek ismertetése, eszközök ismertetése, kábítószeres szemléltetése
- Az egészséges személyiség; jogi szabályozás, a drogtörvény ismertetése és értelmezése
- A serdülőkor pszichológiai tényezői, serdülőkori problémás viselkedések
- A serdülőkor testi változásai és az azzal kapcsolatos kérdések

Tréningek:

- Stressz, stresszkezelés
- Készség- és kreativitásfejlesztés
- Konfliktuskezelés
- Kommunikációfejlesztés
- A másság elfogadása, az izoláció megszüntetése

A foglalkozások eredményei:

- A résztvevő pedagógusok elsajátították azokat az információkat, amelyek lehetővé teszik a drogok felismerését, hatásainak az ismeretét, a jogi következményeket, hogy a minél korábbi segítő beavatkozás megvalósulhasson.
- A gyakorlati tréningeken megtanulták, hogy hogyan alakítsanak ki jó kapcsolatot a szülőkkel, de leginkább a diákokkal, hogy azok szívesen kérjék tanáraik segítségét.
- Tudják az iskola pedagógusai, hogy drogprobléma esetén kik azok, akikhez segítségért fordulhatnak, vagy akikhez elküldhetik a gyereket, illetve maguknak, a pedagógusoknak milyen kötelezettsége és feladat van ezen a területen.
- Az egyoldalú információátadás helyett a tanár az előmozdító, támogató szerepében segít a diákoknak a kölcsönös részvételen alapuló kommunikáció során felfedezni a személyiségfejlesztés egy-egy tanulható lépését.

Az egészségvédelmi stratégia végrehajtása, hatékonyság-vizsgálata

A végrehajtás eszközszerében az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Miskolc Városi Intézete fontos szerepet tölt be. Vizsgálatokat, adatgyűjtést végez, és ezekből következtet a Stratégia végrehajtása során felmerülő nehézségekre, problémákra. S mivel az iskola és az ÁNTSZ között az együttműködés hosszú távra szól, évente értékeli a program megvalósulását, hatékonyságát.

Helyi – iskolai – szinten történő összefogások, cselekvések is döntő módon tudják befolyásolni a probléma kezelését.

Hosszú távú célok

Helyi közösségek alakítása

A kábítószer-fogyasztás jelensége az egyének, a családok és a helyi közösségek problémája. A helyi közösségek arra is képesek, hogy nemcsak a fiatalok kábítószer-használatával foglalkozzanak, hanem kezelni tudják a dohányzás és indokolatlan gyógyszerfogyasztás kérdéseit is.

Lehetőséget biztosítva a családok, a közösségek, a civil szervezetek, egyházak és más közösségek mozgósítására. A droghasználatokkal küzdeni képes közösségek kialakítása érinti a családok érték szemléletét, az iskolát, a szabadidő eltöltésének lehetőségeit is.

Hosszú távon tehát célunk a családok érzékenyebbé tétele a prevenció területén, melynek formái a következők:

- drogkérdésekkel foglalkozó szülői értekezletek;
- információs kiadványok;
- öntevékeny szülő csoportok szervezése;
- a veszélyeztetett családok számára segítségnyújtás a szociálpolitika eszközeivel;
- ifjúságvédelem;

Középtávú célok

Drogmentes – iskolai, helyi közösségi – programok indítása, támogatása, melyekben a droghasználat visszaszorításának kiemelt szerepet szánunk. Az iskola széleskörű lehetőséget kínál a diákok szabadidejének hasznos eltöltéséhez:

- az iskolai énekkar, diákszínjátzó csoportok;
- az iskolai sportkörök, a délutáni sportfoglalkozások;
- az iskolai természetjáró csoport

alkalmasak arra, hogy hozzájáruljon az egészséges személyiség kialakításához.

Mindennapos testnevelésóra

Az egészséges életmód kialakításában jelentős szerepet szánunk annak, hogy ebben a tanévben – 2001-2002 – iskolánkban megvalósult a mindennapos testnevelés óra. A mindennapos testnevelés a tanulóifjúság egészét érinti és hatása minden más területen is érezhető. A testnevelésnek és a sportnak egyedülálló szerepe van a mozgatórendszernek, a mozgásszabályozásnak a fejlesztésében, a civilizációs ártalmak megelőzésében, a mozgásszervi elváltozások korrigálásában. Hozzájárul a személyiség harmonikus fejlesztéséhez, az egészséges életmód megalapozásához, széles körű elméleti és gyakorlati ismeretek, képességek és készségek célszerű viselkedésbe integrálásával elősegíti a tanulók szocializációját. Előmozdítja a belső erőforrások mobilizálását, pozitívan befolyásolja az erkölcsi, akarati tulajdonságokat, az élet minőségét. Fejleszti az egyén tűrő és alkalmazkodási képességét, segíti a helyes önértékelés kialakítását, a másság tiszteletét.

A testnevelés közvetlen célja:

- a biológiai fejlődéssel összhangban a tanuló mozgásigényének fejlesztése és mozgásszükségletének a fenntartása, felnőtt korba való átmentése;
- motorikus képességének, mozgásműveltségének a sokoldalú fejlesztése;
- a tanulók testi és lelki egészségének megőrzése, megszilárdítása;
- értelmi, érzelmi, akarati képességeinek, pozitív erkölcsi tulajdonságainak fejlesztése;
- az önálló testedzés elméleti és gyakorlati alapjainak a megteremtése.

Közvetett célja:

- a higiénés ismeretek, szokások elsajátíttatása és megerősítése;
- a felzárkóztatás, a tehetséggondozás segítése, felkészítés a továbbtanulásra;
- a magyar sportsikerek megismertetésével a nemzeti érzelmek, a közösség iránti áldozatvállalás erősítése.

Erdei iskola

Az egészséges életmód kialakításához hozzájárul a 2002-től évente szerveződő erdei iskola, amelynek kiemelkedő nevelési feladata a környezettel harmonikus, egészséges életvezetési képességek fejlesztése. A képességfejlesztés és a közösségi tevékenységhez kötődő szocializáció itt szerves egységet alkot. A program megvalósítása a tanulók aktív megismerő tevékenységére épít, amelynek során a közösségszerveződés lépéseit is gyakorolhatják, és lehetővé teszi a helyes egészségszokások kialakítását is. A program során tudatosíthatják

test-lelki egészségük értékét, az élet tiszteletét, igényt önmaguk fejlesztésére, tágabb és szűkebb környezetük védelmére, jártasságot szerezhetnek harmonikus társas- és párkapcsolatok kialakításában, fejleszthetik kommunikatív és interaktív képességüket.

Rövid távú célok

Az iskolai prevenciós programok különböző jelentőséggel bírnak. A drogprevenciót az egészségfejlesztés komplexitásába kell helyezni, vagyis az egészségfejlesztés holisztikus módszerét alkalmazzuk. Az egészségvédelem témaköreit az osztályfőnöki órák anyagába illesztjük. Hangsúlyt fektetünk a készségfejlesztésre is. A megelőzésbe bevonjuk a kortársakat, akiknek kiemelt szerepet szánunk a megelőzés folyamatában, és képzésükre, továbbképzésükre nagy hangsúlyt fektetünk.

Mindkét programunk kidolgozott, az ÁNTSZ és a Városi Pedagógiai Intézet támogatásával hosszú távon működtethető.

Az iskolai egészségfejlesztési program megvalósítása nem lehetséges korszerű – prevenciós – pedagógusképzés nélkül, melyek kapcsolódnak a kötelező akkreditált továbbképzésekhez. Az ÁNTSZ és a VPI által kidolgozott gyakorlati tudnivalókat tartalmazó program akkreditálás alatt áll.

Iskolánk tanárai részt vesznek az Életvezetési ismeretek és készségek című továbbképzésen, amelyen elsajátíthatják a közösségépítés módjait, segítséget kapnak egy korszerű szemléletű pedagógusmagatartás kialakításához, amelyben a tanár mint támogató, előmozdító szerepel.

A programban fontos szerep jut az iskolaorvosnak illetve a védőnőnek, akik az osztályfőnöki órákon szakmai tudásuk birtokában nemcsak előadást tartanak, hanem válaszolnak a diákokban felvetődő kérdésekre.

A diákok kiscsoportokban részt vesznek a Városi Pedagógiai Intézet által szervezett és pszichológus által tartott tréningeken, amelyek során elsajátíthatják a különböző stresszoldó, konfliktuskezelő technikákat.

Az osztályfőnöki órák anyagába illeszkedő egészségfejlesztési témakörök

1. Kábítószerekről fiataloknak
2. A dohányzás és az alkohol ártalmas hatásai
3. Nemi érintkezéssel terjedő fertőző betegségek
4. Fertőző betegségek
5. Fiataloknál is előforduló bőrbetegségek
6. Civilizációs ártalmak

7. Életmód kialakulása, elemei, változás motiváció)
8. Fizikai – szellemi tevékenység; Tudatosan kialakított életritmus
9. Táplálkozás: túltápláltság és következményei, alultápláltság és következményei; A helyes táplálkozás

10. Saját egészségi állapotunk ismerete:

- régebbi betegségek,
- betegséggel kapcsolatos dokumentumok,
- szűrővizsgálatok,

Saját családjában előforduló nagyobb betegségek

Gyógyszerérzékenység

11. Serdülőkori nőgyógyászati panaszok:

- nőgyógyászati panaszok,
- nemi szervek gyulladása,
- alhasi fájdalom, kismencede-gyulladás,

12. Szexuális élet, családtervezés, fogamzásgátlás, terhesség-megszakítás

Zárszó

A drogstratégia céljainak megvalósítása több évre szóló feladatot jelent a tantestület tagjai számára. Ezért úgy gondoljuk, hogy semmiképp sem tekinthető kampánymunkának, hiszen eredményt csak kitartó, intenzív és folyamatos munkával tudunk elérni. Azt is fontosnak tartjuk, hogy a részt vevő pedagógusok szemlélete is alakuljon, igazodjék a társadalmi elvárásokhoz.

Feladatunknak tartjuk az Ifjúsági és Sportminisztérium és az Oktatásügyi Minisztérium pályázatkiírásainak a folyamatos figyelését - az egészséges életmód témakörében - , hogy még változatosabb, színesebb programot biztosítsunk iskolánk tanulóinak.